І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 118. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 22-го ЧЕРВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 22, 1962 No. 118. VOL. LXVIII.

КЕННЕДІ РЕКОМЕНДУЄ СТУДЕНТАМ БІЛЬШЕ ЦІКАВИТИСЯ СУЧАСНИМИ ПРОБЛЕМАМИ

Вашингтон. — Президент Кеннеді закликав 4.000 студентів Коледжів, щоб вони відкинули давні заяложені фрази і політичні аргументи, якими користувалися давніше політики, і почали розв'язувати проблеми теперішнього часу. 6.000 студентів зібралися були на площі перед Білим Домом, і Президент мав до них промовляти в городі коло Білого Долу, але дощ перешкодив цьому, і Кеннеді говорив до 4.000 студентів в Конституційній Залі, а решта мусіла залишитися надворі. Промова Президента нагадувала недавню його промову в Єйльському Університеті, де він закликав майже тими самими аргументами бизнесменів до співпраці з урядом при розв'язці економічних проблем. Кеннеді сказав студентам, що теперішні проблеми, — це не є ті самі проблеми, які були за президентури Вудро Вільсона або Френкліна Д. Рузвелта. „І тому я, казав Кеннеді, недавно говорив, що кличі і заяложені фрази та політичні аргументи, які були добрі за попередньої ґенерації, не можуть бути корисні тепер, де заіснували нові проблеми". Президент підкреслював, що теперішні проблеми є технічної натури, а також адміністративної, та є дуже складні, і тому сама приналежність до політичної партії не дає готової розв'язки цих проблем. Промова Президента була частиною семінара, який уряд влаштував для тих студентів Коледжу, які зголосилися на літню працю в урядових аґенціях. Ціллю семінаря є запізнати студентів із працею в різних урядових аґенціях. Крім Президента в цьому семінарі для студентів промовлятимуть ще віце - президент Линдон Б. Джансон, державний секретар Дін Раск, головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді та численні голови урядових аґенцій і провідники Конґресу. Президент викликав сміх слухачів, коли сказав, що урядова праця дає велике задоволення працівникам, але малу винагороду. Сміялися студенти і тоді, коли Президент сказав, що деколи він хотів би, щоб був тільки сезоновим літнім працівником в Білому Домі. В ділянці закордонної політики Кеннеді сказав, що він сподівається, що Західня Европа і Економічна Европейська Спільнота або так званий Спільний Ринок буде співпрацювати для великої цілі — справи миру і волі, а не тільки для того, щоб збільшити добробут своїх народів. Президент закликав студентів, щоб вони до своєї праці відносилися так, як це робить доброволець Корпусу Миру з Данмору в Пенсилвенії, Томас Скенлон, який тепер працює 40 миль від чілійського села, яке хвалиться, що воно комуністичне, але молодий американець тим не зражується.

Провідники Сенату за приспішення законодатних справ

Вашингтон. — Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд із Монтани нараджувався з окремим асистентом Президента Лоренсом О'Браєном, який є і зв'язковим урядовцем між Білим Домом і Капітолем, над тим, щоб сенатські комісії викінчували працю над тими урядовими законопроєктами, які повинні бути ухвалені перед кінцем червня, коли кінчається 1962-ий фінансовий рік. Присутні були й інші демократичні провідники та члени деяких сенатських комісій. В першу чергу треба вирішити такі законопроєкти: податки у зв'язку з війною в Кореї, контроля експорту, цукрова програма, збільшення висоти федерального заборгування та деякі законопроєкти в ділянці добродійности. Сенатор Менсфілд є вдоволений із теперішніх праць сенатських комісій. Він хвалив навіть очолювану сенатором Гаррі Ф. Бирдом Фінансову комісію, яка має ще вирішити численні важливі урядові пропозиції. Сенатор Бирд часто стоїть в опозиції до тих проєктів, які збільшують федеральні витрати.

Будують Музей Іміґрації на острові Елліс під Ню Йорком

Ню Йорк. — Представник Дорадчої Ради Крайових Пам'ятників при Міській Раді повідомив, що підписано вже контракт про будову Американського Музею Іміґрації, який стоятиме при п'єдесталі Статуї Свободи, яка стоїть на острові Елліс при в'їзді до нюйоркського порту. Контракт підписали секретар внутрішніх справ Стюарт Юдолл і Лев Морріс в імені будівельної фірми в Ню Йорку. Будова цього Музею коштуватиме $944,220. Досі зібрано або деклaverовано суму $3,350,666 на цей Музей, який має „вшанувати тих, що прийшли до ЗДА, шукаючи волі і можливости життя, і для яких Статуя Свободи є „ясним маяком", як сказав дир. Крайового Уряду Парків. Будову Музею мають почати за кілька тижнів. Музей має бути готовий до травня 1964-го року, перед відкриттям Світової Виставки в тому ж році.

В АМЕРИЦІ

● **Цьогорічне астрономічне літо** трохи припізнилося в порівнянні з тією температурою, яка була в посліднього тижні. Астрономічне літо почалося в четвер о год. 5.24 по полудні, а термометр вже кілька днів показував більше як 90 ступнів. У вівторок були 93 ступні, але зливний дощ в околиці Ню Йорку дещо охолодив повітря і в середу було на кілька ступнів менше. В четвер 2-го червня був справді літній день.

● **Пані Кеннеді** їхала недавно до Національної Ґалерії на малярську виставку в розкішному автомобілі, і дехто неслушно на це нарікав, мовляв, ось куди йдуть гроші податковців. Але ці нарікайли не мали слушности, бо фірми випозичають Президентові і його дружині безплатно авта на час їхнього урядування в Білому Домі. Коли з'явиться новий модель авта, то фірми вимінюють старий модель на новий.

● **В Ню Йорку** заарештовано на летовищі французького громадянина Антуана В. Рінієра за те, що він віз у валізці дол. 247.400 і не хотів виявити, звідки він мав ці гроші. Його за те засудили до 6-місячної в'язниці. Він займається збиранням і купном мистецьких речей.

● **Професор геофізики в Шикаґовському** університеті д-р Свер Петерсен твердить, що район Великих Озер стане незабаром найбільшим промисловим районом у світі, бо має подостатком води. Від Боффало аж до Мілвокі у Висконсині буде одне велике місто. У ЗДА річно падає 30 цалів дощу, а в СССР є його на половину менше.

● **Палатна Комісія** Публічних Робіт призначила на будову автостради дол. 1.9 більйона. З цієї суми платитимуть відшкодування родинам і підприємцям, які мусітимуть змінити мешкання у зв'язку з будовою автострад.

Ґолдберґ не погоджується з Клеґом в справі рецесії в 1963 році

Артур Ґолдберґ, секр. праці

Атлантик Сіті, Н. Джерзі. — Комісар статистичного відділу в департаменті праці Е. Клеґ, промовляючи на Міжстейтовій конференції в справах статистики праці, сказав, що досвід із повоєнних років вказує не те, що в 1963-му році буде економічна знижка в ЗДА. Він сказав, що діяграми економічного розвитку в цій країні свідчать про те, що щодва або щотри роки появляється рецесія, і вона мала б появитися вже в 1963-му році, згідно з так званими економічними циклами. Клеґ вказував і на те, що звичайно перед рецесією буває знижка на біржі і це вже було цього року. Секретар праці Артур Ґолдберґ, довідавшись про те передбачення урядовця із свого департаменту, заявив, що економічні факти не оправдують думок про рецесію, бо число затруднених збільшується, число безробітних меншає, прибутки, і особисті і корпорацій зростають, а крайова продукція має дійти до $570 більйонів в цьому році. Після заяви Ґолдберґа Клеґ сказав, що він висловлював свою власну думку, а не департаменту праці.

Треба протиставитися аґресії, бо це найкращий спосіб не допустити до війни, — заявляє ген. Клей

Ню Йорк. — Генерал Лушіюс Д. Клей, промовляючи на прийнятті Крайової Конференції Християн і Жидів в готелі Валдорф - Асторія, казав, що найпевніший засіб до втримання миру у світі, — це виявити потрібну відвагу до того, щоб протиставитися ворожій аґресії. На думку генерала світ повинен аж тозбройно виступити, коли комуністи перші ужиють збройної сили. На цьому прийнятті був і колишній президент Д. Д. Айзенгавер. Ген. Клей дістав Нагороду Братерства від Крайової Конференції Християн і Жидів за „визначну працю на полі взаємин між людьми". В 1945-му році генерал Клей був військовим губернатором в американській зоні Німеччини, Айзенгавер був тоді головним командантом союзних збройних сил в Европі. Недавно ген. Клей був особистим представником президента Кеннеді в Берліні.

Шелл підтримує кандидатуру Ніксона на губернатора Каліфорнії

Лос Анджелес.—Переможений республіканський кандидат на губернатора Каліфорнії стейтовий асемблімен Джозеф С. Шелл два тижні після програних правиборів в користь колишнього віце-президента Ричарда М. Ніксона заявив, що він під час виборів підтримуватиме республіканського кандидата, це значить, що буде за Ніксона. За яку ціну Шелл помирився з Ніксоном, цього ніхто не знає. Давніше Шелл домагався, щоб Ніксон, якщо виграє вибори, зменшив стейтовий бюджет, і щоб дав групі Шелла одну третину голосів в республіканській стейтовій делеґації на Номінаційну Республіканську Конвенцію в 1964 році. Замирення між Ніксоном і Шеллом відбулося в домі багатого промисловця Генрі Сальваторі, який є консерватистом і прихильником Шелла, але який також видає поважні фонди на партійні цілі і тому хоче, щоб партія була об'єднана, бо тоді збільшилися б можливості республіканців виграти президентські вибори в 1964 році і цьогорічні губернаторські вибори.

Домагаються для старших не праці, а більших пенсій

Енн Арбор, Миш. — Директор популяційного відділу при Колюмбійському університеті д-р А. Дж. Феффі, промовляючи на Конвенції в справах старших осіб, твердив, що до скріплення економіки ЗДА не треба праці тих людей, які закінчили 65 років, бо і молодші річники робітників зможуть піднести господарку цієї країни. Але д-р Феффі казав, що старшим особам треба б збільшити їхні пенсії так, щоб вони могли жити як люди, а не тільки животіти, як це є тепер. Коли б працювали всі ті, що є у віці нижче 65-ох років, казав цей фахівець від робітних сил ЗДА, то американська економіка могла б щороку зростати на 3 відсотки.

САТЕЛІТ ФОТОГРАФУЄ БУРЕВІЇ

Це є фотознімка передана телевізійно сателітом „Тайрос V", що кружляє довкола Землі, реєструючи фотографічно атмосферичні зміни. Інформації з цього сателіта дозволяють краще передбачати погоду та наперед заповідають шляхи буревіїв. На переданій сателітом знімці видно рух буревію над Новою Фундляндією.

ДУХОВНИК У БОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Отець Нгуян Лок Гоа (зліва), який два роки тому поселився разом з 2.000 іншими втікачами у в'єтнамському селі Бінг Гунг, від того часу з успіхом відбиває атаки комуністів на цю місцевість. В останньому цю ділянку фронту відвідав, діставшись туди гелікоптером, шеф штабу Американської Армії генерал Джордж Г. Декер, якого разом з іншими високими старшинами видно в товаристві о. Гоа.

Новий уряд в Ляосі все ще не може перебрати влади

Вієнціян. — Справа замирення в Ляосі внаслідку погодження трьох взаємно ворожих таборів на один коаліційний уряд та сформування такого уряду, все ще стоїть під знаком запиту. Спершу новий „невтральний" прем'єр Суванна Фума і його дворідний брат - комуніст Суфановонґ спротивились, щоб у номінаційному декреті була згадка про ляоський парлямент, якого вони „не визнають". Після того виник новий конфлікт між ними та правим генералом Фумі Носованом, який в новому уряді має бути віце - прем'єром і міністром фінансів, бо той останній склав проєкт номінаційного декрету, в якому кажеться, що до часу інтеґрації всіх бойових частин в одну крайову армію, існуючі військові частини і їх політичні експоненти відають територіями, що їх займають. Це страшенне обурило Суванну Фуму, бо він добачив в цьому бажання відсунути його на довший час від столиці краю Вієнціяну, в якій урядував прозахідній правий уряд Буна Ума. Суванна Фума заапелював до американського амбасадора Вінтропа Бравна, щоб той „вразумив" Фумі Носована. Суванна Фума погрожує, що коли до 26 ц. м. він не перейме влади, то виїздить до Парижу і більше не вернеться, а ціла угода про коаліційний уряд не буде важна.

У Берліні зростає напруження внаслідку стріляння поліції до втікачів

Берлін. — Жорстокість східньо - німецької поліції, яка вчинила собі спорт з стріляння до втікачів, без уваги на те, чи це чоловіки, жінки чи діти, загострила атмосферу до того ступня, що західні обсерватори лякаються якогось поважнішого вибуху та зудару біля зненавидженого муру. Всі втікачі, що прибули в останніх днях до Західнього Берліну, оповідали про ненависть східньо-німецьких мешканців, зокрема всього східньо - берлінського населення до комуністичного режиму. Люди збайдужніли на в'язничні кари, бо — мовляв — і так усі знаходяться в постійній в'язниці. Знову західні берлінці обурені на байдужність і безділльність західньо - альянтських вояків в Західньому Берліні у відношенні до того явища щоденного вбивання на очах численних свідків людей, яких єдиною виною є спроба вирватись на волю. Під тиском публічної опінії посадник Західнього Берліну Віллі Брандт видав наказ підчиненій йому поліції крити скорострільним вогнем втікачів та відповідати стрілами на кожний випадок, коли східньо-німецька поліція стрілятиме до будь - якого втікача. Однак східньо - берлінські власті стурбовані цими відносинами та хотіли б, щоб по обох боках муру сторожу перейняли совєтські і альянтські вояки.

ЗДА скріпили Шосту Фльоту на Середземному морі

Вашинґтон. — Американська Шоста фльота, яка перебуває на Середземному морі і належить до оперативної сфери штабу НАТО, буде скріплена літаконосцем „Ентерпрайс", що його порушає атомова енергія. „Ентерпрайс" збудовано коштом 400 мільйонів дол. Це один із найбільших у світі воєнних кораблів, на 85.000 тонни містоти. Його завданням буде не тільки стояти постійно в бойовій готовості, але й відвідувати різні середземноморські порти з місіями доброї волі та задля показу морської сили ЗДА. „Ентерпрайс" заступить на половину менший літаконосець „Шанґрі - Ля", який у вересні має прибути до порту Мейпорт на Флориді для „лікарських" 5-місячних оглядин і ремонту.

Стар, Мандзюк, Слоґан і Скорейко переобрані в Канаді

Торонто. — Згідно з повідомленням, в понеділкових виборах до парляменту Канади з українців були переобрані міністер Михайло Стар та посли Мандзюк, Слоґан і Скорейко. Перепав у виборах посол д-р Кучерепа та п. Фроляк, що кандидував в одній із виборчих округ Торонта. Українці взяли активну участь у передвиборчій кампанії обидвох більших партій, Консервативної і Ліберальної.

СТУДЕНТИ ВІДБУДУТЬ ЗУСТРІЧ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка. Кергонксон. — В найближчу суботу і неділю, 23-го і 24-го червня, Союз Українських Студентських Товариств Америки влаштовує на цій оселі УНСоюзу свою „Студентську Зустріч", у програмі якої є доповідь д-ра Гр. Лужницького про „Минулих і теперішніх студентів" та панел про „СУСТА і членство". В суботу ввечері студенти влаштовують вечір розваги із співами, танцями, скечами та монологами.

ЧЕРВОНІ ГРОМАДЯТЬ ВІЙСЬКА НАПРОТИ ФОРМОЗИ

Тайпеи. — Комуністичний Китай зосереджує великі збройні сили на південно-східньому своєму побережжі напроти островів Квімой і Матсу. Ці два острови є під адміністрацією Вільного Китаю з його осідком на Тайвані (Формоза) і вони висунені найбільш на захід, найближче китайського суходолу. Значення цих островів однаково стратегічне, як психологічно - політичне. 4 острівці з групи Квімой, з населенням кругло 45.000 китайців, блькують доступ до порту Фучай на китайському суходолі, а острів Матсу з населенням 12.000 є наче форпостом на північний захід від столиці Тайвані, Тайпей. Між китайським суходолом і Формозою є протока шириною 110 миль. Обидва ці острови сильно уфортифіковані. Формально ті острови не є охоплені зобов'язанняй Америки боронити Тайвань (Формозу) проти комуністичної аґресії, і тільки Президент має вирішити, чи ті острови треба боронити. Коли в 1958 році китайські комуністи почали безперервно засипувати ті острови своїми гарматніми стрільнами, през. Айзенгавер прихилився до становища вільно-китайського уряду, що втрата цих островів у користь комуністів була б однаково поважним ударом для оборонних можливостей самого Тайвані, бо дала б комуністам сильну випадну базу, — як теж була б великою психологічною перемогою для комуністів і ударом по моралі вільних китайців. Тому ЗДА дали свосю могутньою Сьомою фльотою охорону тим двом островам і допомогли Вільному Китаєві в його летунських двобоях з комуністами. Тодішній сенатор Дж. Ф. Кеннеді був проти оборони Квімой і Матсу. Також в передвиборчій кампанії в 1960 році Кеннеді полемізував з Ричардом Ніксоном, при чому Ніксон заступав погляд, що треба боронити ті острови з стратегічних і психологічно - політичних причин. Не відомо, яке становище займе тепер през. Кеннеді, якщо китайські комуністи почнуть атакувати Квімой і Матсу. За газетними твердженнями Америка, головно завдяки вільно-китайській розвідці, має дуже докладні дані про щораз більше эмасування летунства та піхоти на китайському суходолі напроти Квімою і Матсу. Гадають, що це може діятись з трьох причин: 1) задля оборони китайського суходолу з уваги на часті в останньому часі погрози збоку маршала Чіянґ Кай-шека, що настав час для висаду проти комуністичного режиму; 2) щоб перевірити, яка реакція буде по стороні Америки і 3) щоб справді перевести новий удар проти Матсу і Квімой. Військові чинники буцім-то звернули увагу президентові Кеннеді, що в тому пункті світу може в найближчому часі спалахнути нова пожежа. Від берегів Китаю найкоротша дорога почерез протоку до тих островів становить таки 5 миль. Треба великої скількости висадних кораблів та могутнього летунства, поруч із сильним артилерійським вогнем понад головами висадних військ, щоб перевести висадну операцію. Всі фортифікації на островах Квімой і Матсу є під землею, — вони недосяжні для гарматнього вогню і летунських бомб, а залогу становлять елітарні вільно - китайські війська. В усякому разі вільний світ заалярмований, що китайські комуністи можуть розпочати нову воєнну авантуру.

ЗДА визнають, як факт, що Франція матиме атомову зброю

Париж. — Американський державний секретар Дін Раск перевів в минулу середу 20-го червня дальшу тригодинну конференцію з французьким міністром закордонних справ, Морісом Кув де Мурвілем. Він буцім-то звернув увагу на потребу участи Франції в атомово - стратегічному плянуванні ЗДА й Британії, як теж на потребу координації розміщення французької атомової зброї з американською і брітійською в рямцях НАТО. Французький міністер мав відповісти, що хоч воно напевне станеться, проте покищо справа передчасна, бо Франція знаходиться ще в початковій стадії будування власної атомової зброї — бомб і підводних човнів, артилерійських стрілен і ракет, як теж літаків для перевоження бомб. Коментатори звертають увагу, що само заторкнення тих питань американським міністром подає доказ на те, що ЗДА насправді рахуються вже, як з невідхильною дійсністю, що Франція, всупереч опозиції збоку ЗДА й Британії таки атомову зброю матиме. Кув де Мурвіль мав переконувати Раска, що опозиція Америки супроти французької атомової зброї практично недоцільна, бо все одно Франція, та й кожна інша країна, може власними впертими технологічними дослідами і видаткуванням поважних сум атомову зброю випродукувати. Дін Раск буцім-то намовляв французьких державних мужів, щоб Франція приступила до міжнародної конференції роззброєння, яку вона бойкотує. Мурвіль ніби мав відповісти, що та конференція всеодно засідатиме вже дуже коротко перед новою Ген. Асамблеєю ОН, то не варта Франції зміняти рішення.

У СВІТІ

● **Проф. Георґ Екерт**, директор Міжнародного Інституту для шкільних книжок, заперечив закиди, наче б західньо-німецькі шкільні підручники історії виправдували нацистський режим. Ввесь клопіт з навчанням історії в Західній Німеччині він вбачає в тому, що багато учителів були особисто більше або менше пов'язані з гітлерівським режимом і вчать історію з суб'єктивним підходом. Коли їх не стане — вирішними стануть добрі підручники, що їх переглядають не тільки німці, але й чужинні дипломати в Німеччині.

● **Совєтський уряд** звільнив з в'язниці засуджену у грудні 1960 року на три роки Ірину Івинську, доньку приятельки і секретарки письменника Бориса Пастернака, померлого два роки тому. Большевики арештували й судили обидві жінки за те, що ніби мати, Ольга Івинська, отримувала для Пастернака і для себе гонорар від закордонних видавництв, які видали заборонену в СССР повість Пастернака „Доктор Живаґо". Ольга Івинська, засуджена на 8 років в'язниці, ще відсиджує кару.

● **Східньо - берлінська поліція** стріляла в минулий понеділок до 5-ох німців, які хотіли втекти підземним тунелем. Раніше чотирьом втікачам вдалася ця втеча, але решта тієї партії спанікувались і почали бігти до дому, в якому починався тунель, і цим звернули на себе увагу поліції. Серед тієї стрілянини комуністи поцілили смертельно одного власного поліціянта.

● **Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант** мав довгу розмову з амбасадором Голляндії в Об'єднаних Націях А. Шурманом на тему голляндсько - індонезійського конфлікту за Нову Ґвінею, після чого Шурман проголосив, що Голляндія приймає „в принципі" плян посередника, американського дипломата Елсворта Бункера, щодо полагоди цієї спірної справи.

● **Східньо - німецька комуністка Грете Віттовскі** (польського походження) признала під час нарад т. зв. Крайового Конґресу в Східньому Берліні, що нема там подостатком м'яса, яєць і молока, та скидала вину за це однаково на погоду, як і на „неохочі настрої" східньо-німецького селянства.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, Jersey City 3, N.J.

Вибори в Канаді

Канадійці, як і кожна демократична суспільність, призвичаєні до виборчих несподіванок і з ними рахуються. Проте, вислід понеділкових виборів був для них, як і для більшости людей в широкому світі, несподіваною несподіванкою. Підсумки виборів відомі: урядова Консервативна партія прем'єра Діфенбейкера здобула 118 мандатів на всіх 265, себто не добрала 15 мандатів до більшости в парляменті і має на 98 менше, ніж мала досі; Ліберальна партія з Лестером Б. Пірсоном на чолі здобула 96 послів, Партія Соціяльного Кредиту — 30 послів і Нова Демократична Партія — 19. З одної виборчої округи ще нема остаточного висліду виборів, а одного посла виберуть щойно в липні. Але це вже ситуації не змінить.

У чому несподіванка висліду виборів? На цей запит численні коментатори канадійської преси відповідають: в усьому. Консервативна партія, хоч втратила багато голосів і не здобула парляментарної більшости, все ж таки залишилась найсильнішою партією, всупереч багатьом передбаченням. Вона бо йшла до виборів як урядова партія, відповідальна за останні труднощі в ділянці затруднення і в справі обниження вартости канадійського доляра. Зустрічаючись в день виборів з виборцями в Торонті, можна було набрати враження, що консервативні не здобудуть і половини того, що здобули. Несподіванкою були й успіхи лібералів, хоч і поважні, але далекі від тих, яких очікувано. Але вже, мабуть, найбільшою несподіванкою було 30 послів Соціяльно - Кредитової партії, яку вважається за крайньо націоналістичну і порівнюється часом з Т-вом Джана Бирча в ЗДА. Нова Демократична Партія, яка в поодиноких виборчих округах мала підтримку комуністів, не займає в цьому несподіваному висліді виборів поважнішої позиції. Несподіванка у тому, що в цих виборах усі — можна б сказати — виграли і програли рівночасно. Консервативна партія втратила багато мандатів, але не стільки, як заповідалося. Ліберальна партія здобула багато нових мандатів, але також не стільки, скільки сподівалася. Тому, що в парляменті жадна партія не має більшости і консервативні заповіли створення уряду меншости, рішальним фактором у парляменті будуть соціяльні кредитівці.

Канадійська преса називає вислід понеділкових виборів „сумним" і висловлює багато песимістичних міркувань. Подібні думки висловлюють і провідні діячі. На це є всі об'єктивні причини. Уряд бо, що у своїх рішеннях буде зданий більше чи менше на „ласку" потрібних йому для більшости додаткових голосів з інших партій, не матиме ані сили, ані авторитету змагатися і давати собі раду з багатьма проблемами, що стоять перед ним як у внутрішній, так і в закордонній політиці. Прем'єр Діфенбейкер, покликаючися на приклади уряду меншости в минулому, висловився оптимістично про можливості керувати політикою країни і при теперішній його парляментарній меншості. Проте, переважає думка, що з того парляментарного імпасу Канада не зможе вийти інакше, як новими виборами вже в наступному, або ще в кінці цього року.

Коли мова про канадійських українців, які в Канаді і її політиці грають дуже поважну ролю, то до них стосується все те, що стосується й до цілости цієї країни. У виборах вони мали однаково, як перемоги, так і втрати. Переможно вийшли з цих виборів міністер Михайло Стар та посли Мандзюк, Слоган і Скорейко. Програв вибори д-р Куцепера. Не виграв п. Фроляк, що кандидував в одній із округ Торонта. Програли або не виграли й деякі інші. Але всі виграли своєю передвиборчою активністю, з якої і нам, українцям в ЗДА, варто б взяти собі приклад. Українці в Канаді мають своїх чолових представників в обидвох партіях, Консервативній і Ліберальній, і бути активно заанґажовані в передвиборчій діяльності обидвох партій. Ті, що програли вибори, втратили свій мандат, але не втратили авторитету і впливу на канадійську політику. Думаємо, що вони вже при багатьох нагодах і разом з іншими своїми канадійськими співгромадянами давно доказали те, що їм рекомендує „Ню Йорк Таймс" доказувати: свою суверенність, незалежність та зрілість.

За взаємне розуміння

Про те, що якась там зустріч між дипломатами привела до „взаємного зрозуміння", часто говориться в офіційних комунікатах, і це набрало вже посмаку вилинялої фрази. Одначе, це не зовсім так. Фактом є те, що треба було довгого часу, поки західні, зокрема американські, дипломати почали дійсно розуміти большевиків, їхню подвійну мову, їхню тактику. Брак розуміння психіки німців і японців спричинився до фатальних помилок, зроблених американцями в Японії і Західній Німеччині у перших повоєнних роках. В останніх днях американська дипломатія дістала нові докази, що брак взаємного розуміння між союзниками є джерелом поважних турбот.

Відомо, що найбільшим дисонансом у нинішніх взаєминах між ЗДА і Францією є розбіжність поглядів на справу змагання Франції до власної атомової зброї. Секретар оборони Роберт МекНамара, хоч не згадуючи імени Франції, заявив минулого тижня прозоро, що та амбіція Франції може принести більше шкоди, як користи, і цілком знецінив вартість французького атомового узброєння для Атлантійської спільноти і для її оборони проти совєтського імперіялізму. Недавній прем'єр Мішель Дебре, після довшої розмови з президентом де Голем, відповів американському міністрові в тому сенсі, що, мовляв, Америка не розуміє Франції. Мішель Дебре признав по суті рацію МекНамарі, але тільки в тому пункті, коли йде про суто матеріяльну вартість атомової зброї. Зате — казав він — американські державні мужі цілком легковажать психологічно - моральну сторінку проблеми, куди важливішу для европейського духового й політичного клімату, як вогнева сила зброї. Можна солідаризуватися з логікою американського твердження, що коли ЗДА ставлять всю свою атомову потугу задля оборони Західньої Европи проти совєтської агресії, то окрема маленька атомова зброя Франції, яка тільки виснажила б ту країну фінансово, з військового погляду не має значення. Але й французи мають рацію, що в підході до европейських країн не можна стосувати тільки матеріяльних і реалістичних критеріїв, а треба рахуватися також з їхніми амбіціями, з їхніми власними політичними аспіраціями.

Недавню гостру реакцію старого західньонімецького канцлера Конрада Аденауера викликав факт, що Державний Департамент у співпраці з Білим Домом виготовив новий проєкт компромісового полагодження справи Берліну — без попереднього порозуміння з німцями і без їх згоди на ті пункти, в яких про них говориться. Треба було морочливого і неприємного з'ясовування та заспокоювання, поки той цілком зайвий конфлікт улігся. А постав він виключно тому, що у Вашингтоні все ще дехто не здає собі справи з вразливости німців — і не тільки німців — на пункті „нічо про нас без нас".

Ще яскравіше виявилось взаємне нерозуміння в справі буддійської святині на кордоні Сіяму і Камбоджі. Спір за ту святиню пішов на форум Міжнародного Трибуналу в Гаазі. Члени того Трибуналу — американець, британець і француз — голосували проти Сіяму і за Камбоджу, а колишній американський державний секретар Дін Ачесон був палким оборонцем інтересів Камбоджі. Сіям, який не розуміє, що на Заході незалежність судів не є паперовою, що судді керуються виключно власною совістю і державні чинники не можуть суґерувати їх, — дуже обурився на своїх союзників ЗДА, Британію і Францію, закинув їм нельояльність і рішив бойкотувати той Південно-Східній Азійський пакт (СЕАТО), від сили і активности якого залежить само існування загроженого комунізмом Сіяму.

Недобре дієтся, коли дипломати союзних країн говорять різними мовами і один одного не розуміють. Добре знання історії, культури і психіки народів, з якими мається до діла, є передумовою правильної політики і успішної дипломатії. Брак такого знання в ЗДА у відношенні до цілого Сходу Европи був і є джерелом невдач Америки.

Ярослав Курдидик

АМЕРИКАНСЬКА ПОЛІТИКА ПІВ-НА-ПІВ

Останнім часом, особливо після недавнього „економічного шоку", що його пережили ЗДА, як „чорний понеділок", що пригадав багатьом американцям жовтень 1929-го року, посипалися на адресу президента Кеннеді досить прикрі закиди не тільки збоку економістів, але й політиків. Деякі коментатори посунулися у своїх заввагах аж так далеко, що той „чорний понеділок" називають своєрідним виявом недовір'я до теперішнього проводу. Вони заявляють, що президент оточив себе дорадниками, неприязно наставленими до здорової економіки й політики, або навдахами, які не знають попросту, що робити далі. Вони твердять, що державний секретар Дін Раск, у цілковитій протилежності до покійного Доллеса, починає робити поступки комуністам не тільки у тих чи інших справах, але навіть у принципах. Не забуваймо — завважують ці коментатори, — що ми перебуваємо у затяжній і тотальній холодній війні, яка кожної хвилини може обернутися у гарячу війну.

Такого приблизно змісту деякі коментарі, але серед них найрізкіше пролунали нещодавно слова відомого англійського публіциста німецького роду, Себастіяна Гафнера, який заявив, що, мовляв, американська закордонна політика дуже проста: „бути невтральними до своїх ворогів, дружніми до невтральних і ворожими до дійсних приятелів". На підтвердження цього Себастіян Гафнер наводить декілька прикладів:

1) Берлін. 13-го серпня минулого року, коли комуністи розпочали будувати в східньому Берліні „мур ганьби", що справу можна було припинити, якщо б ЗДА швидко, рішуче і без вагання на це зареагували. І хоч пізніша криза довела до того, що по обидвох сторонах підтягнено танки й гармати, американці, щоб „злагіднити і пом'якшити напруження", відтягнули свої танки й погодилися на відкликання з Берліну особистого відпоручника президента, генерала Клея. Отже, Хрущов добився своєї цілі: побудовою „муру ганьби" він продемонстрував перед цілим світом, що кордони його монстр - імперії сягають аж до того місця на заході Европи, і що ніхто не поважився заперечити йому в тій зухвалій акції.

2) Роззброєння. Рівночасно з конференцією в Женеві, з ініціятиви ОН від 15-го грудня 1960-го року чільні економісти світу обчислювали, скільки грошей можна було б заощадити, якби всі держави світу погодилися роззброїтися, якби розв'язали свої збройні сили, знищили запаси зброї і „перекували мечі на рала". Це — ствердили економісти — заощадило б 125 - 150 мільярдів долярів річно, які можна було б вжити для покращання життьових умовин, головним чином в недорозвинених країнах. Коли економістів запитали, яка, на їх думку, основна причина у перегонах у зброєнні, більшість їх заявили, що всього того можна було б дуже легко уникнути, якби ЗДА не почали відразу після другої світової війни „божевільно" роззброюватися і вести пацифістичну пропаґанду.

3) Політика ЗДА в Азії. У той час, коли Південну Азію легко можна було врятувати від заливу китайського комунізму воєнною допомогою у символічному й принциповому бою за Дієн-Бієн-Фу і в тодішньому Індо - Китаї створити дійсно незалежні держави з прозахідньою політичною орієнтацією, американські дорадники твердили, що така допомога була б підтримкою французького колоніялізму. А чим тоді виправдувати конечність поділу Кореї і В'єтнаму, теперішню висилку війська до Тайленду або втримування військових залог у Південній Кореї і „консультаційних військ" у В'єтнамі? Адже всюди робиться приблизно те саме, тільки у зворотнім порядку. В Лаосі підтримується „тріюмвірат" розсварених принців, яких ЗДА намагаються погодити, щоб створити „невтральну державу", яка без сторонньої оборони ніколи не встоїться. У Південному В'єтнамі підтримується скорумпований уряд Ван Дінг Дієма, що без американської військової допомоги не вдержався б навіть одного тижня. У Тайленді з його пережитою формою монархізму ратується останній ще прозахідній бастіон, в Кореї толерується безоглядну військову диктатуру, а всім тим країнам, вкупі взятим, загрожує новий червоно-китайський колоніялізм.

4) Відношення до альянтів. Коли недавно Франція звернулась до ЗДА у справі закупу деяких деталів для пришвидшення будови атомових підводних човнів, їй рішуче відмовлено під тим приводом, що допомога Франції у розбудові ядрової зброї може заколотити „атмосферу злагоди з СССР" і змусити Москву у такій самій мірі допомогти червоному Китаєві збагатити його ядровий арсенал.

У відповідь на це президент де Ґоль дав розпорядження без американської допомоги розпочати негайно будову атомових човнів. Так ЗДА, офіційно додержуючись закону МекМагона, не „зрадили" ядрової таємниці своєму найближчому альянтові, хоч ту таємницю вже давно знають у Франції, а ще давніше знає її найбільший ворог Заходу — Москва.

Дійсно, доводиться тільки дивуватися разом з Гафнером: чим пояснити таку політику ЗДА, яку не можна назвати інакше, як політикою нерішучости, „політикою пів-на-пів"?

Богдан Галайчук

В ГЛИБИНУ ІНДОАМЕРИКИ
(I)

Що таке Індоамерика?

Мехіко, у травні. — По дорозі до ЗДА, на переломі 1961 і 1962 року, провів я дев'ять днів у Перу. На поворотній дорозі призначу яких три тижні на оглядини решти так званої Індоамерики, тобто країн з більшістю або хоча б поважним відсотком індіянського населення. Спинюся також в одній країні, яку годі зарахувати до Індоамерики, а саме Венесуелі. Познайомившися заздалегідь з індоамериканською проблематикою на основі лектури та спостережень з Перу, буду старатися використати якнайповніше останню частину моєї подорожі, щоб знайти відповіді на деякі конкретні питання. Поділюся враженнями з читачами „Свободи", продовжуючи репортажі, започатковані у січні. А що йде про екзотичний терен, про який нелегко виробити собі уявлення, приходиться почати від окреслення поняття Індоамерики.

З антропологічного погляду Латинську Америку можна поділити на три смуги, з яких одна цілковито сколонізована европейцями, друга — европейцями й африканськими невільниками, а у третій залишилася чимала кількість автохтонного, індіянського населення. Арґентина, Уруґвай і південна Бразилія лежать у смузі поміркованого підсоння з родючою землею; вони мали дуже рідке, примітивне автохтонне населення і тому тепер заселені виключно европейськими колоністами. Економічні умовини в Чіле менше привабливі, наплив імігрантів тут менший і тому вони змішалися з індіянами так, що серед чілійців переважають метиси. Поза тим „південним трикутником" існує дрібна біла енклява в Середущій Америці, а саме Костаріка. Друга антропологічна смуга, карибська, що обіймає Антильські острови, Панаму та узбережжя Венесуелі й Колюмбії, сколонізована не лише европейськими завойовниками, але й африканськими невільниками; подібне можна сказати й про поважну частину бразилійського узбережжя.

У решті Латинської Америки збереглося індіянське населення, яке згрубша можна поділити на індіян низовинних, або лісових, та гірських. З-поміж індіян, які заселюють низовинні, тропічні та підтропічні праліси, єдине плем'я, яке зуміло створити високу самобутню культуру, це мая, на Юкатанському півострові. У зустрічі з білими поважний культурний рівень осягнули ґварані, які творять значну частину — мабуть більшість — населення Параґваю і подекуди надають тон тій республіці; у параґвайському конґресі свого часу перепав невеликою різницею голосів законопроєкт, на основі якого мова ґварані мала стати урядовою, на місце еспанської. Решта лісових індіян здебільша живе на низькому рівні, нижчому від африканського; різні племена ще не вийшли поза кам'яну добу. Заселюють вони велетенські простори у сточищі Амазонки, Оріноко, горішньої Парани, тобто центральну частину Бразилії, положену на схід від Андів, частини Болівії, Перу, Еквадору, Колюмбії, лісову смугу Венесуелі та Ґвіяну.

Зовсім інший характер гірських індіян, що заселюють Анди. Це населення, яке, осягнувши досить поважний культурний рівень, спинилося на ньому. Живе здебільша з хліборобства, частинно на штучно наводнених полях. Виробляє, примітивною технікою, цінні тканини, кераміку, прикраси з золота, срібла та міді, що їх можна бачити по елеґантних біжутеріях Мехіко та Ліми. Вони створили монументальну архітектуру і у хвилині приходу еспанців були зорганізовані в дві великі імперії, ацтекську в Мехіко та інкайську в Перу; остання мала дуже складний, зрілий устрій — політичний, соціяльний та господарський. Живуть тепер так само, як жили в часі відкриття Америки — компактною масою; густота сільського населення на просторах, придатних для хліборобства, дуже висока.

Еспанські завойовники знищили обидві індіянські імперії, але не знищили багатомільйонового їх населення, їхньої культури, їхнього способу життя. Поневолена автохтонна Америка — „Амеріка індіхена" — живе впродовж трьох сторіч побіч Іберамерики, створеної білими завойовниками — частинно паралельно, частинно сплетена з останньою у своєрідну синтезу, відому під назвою — Індоамерики.

Ця остання розділена карібською зоною на два відмінні географічні комплекси: на півночі Мехіко з Ґватемалею, на півдні територія колишньої інкайської імперії, тобто Перу (ядро тої імперії), Болівія, Еквадор та південна частина Колюмбії.

Після емансипації Азії та Африки, Індоамерика — єдина частина світу, де багатомільйонове кольорове населення живе під пануванням білої раси, зносить його терпеливо — і не виявляє ніяких емансипаційних тенденцій.

В СССР ще тепер засуджують на смерть „коляборантів" з 2-ої світової війни

Москва. — Московські газети принесли вістку, що Литовський Найвищий Суд засудив на смерть литовця Юозаса Страйкуса, який — очевидно! — „признався" на суді, що він „вбивав людей, щоб відновити на Литві капіталістичний режим та сполівався зробити це при допомозі збоку Заходу". За звітом у комуністичній „Совєтская Літва" Юозас Страйкус, його батько Атанас і його брат Ізидор зорганізували в 1940 році „банду", яка воювала проти московських окупантів. Вони „коляборували" з німцями, коли ті прийшли до Литви, а за другої окупації Литви большевиками — створили нову повстанську групу. Брата засудженого на смерть, Ізидора Страйкуса, засуджено тепер на 15 років в'язниці, а ще одного члена „банди", Владаса Красавскаса на 10 років. Водночас на тому судовому процесі згадувалось про Антанаса Людвікаса Імпулевічіюса, який ніби був вбивником у співпраці з німцями. Нахабність большевиків дійшла до того, що большевицький „прокуратор" вимагав видачі Америкою Імпулевічіюса, щоб можна було судити його на Литві. Тим часом Імпулевічіюс, який прибув до Америки 13 років тому та живе у Філядельфії і має вже дорослу доньку, заявив, що всі ті большевицькі закиди це суща пропаґандивна вигадка, бо ніколи його там не було, де мав би бути за большевицькими закидами, та нікого він у своєму житті не вбив.

ЗУДАРИЛИСЬ 4 НІМЕЦЬКІ ДЖЕТИ

Бонн. — В минулий вівторок пополудні недалеко Кельн в Західній Німеччині зударились в повітрі 4 військові літаки - джети типу американських „Ф-104 Старфайтер". Вони летіли військовим шиком і мали разом приземлитись на військовій базі в Нервеніх. Яким чином вони зударились — не відомо. Всі вони впали й розбились на полі, при чому згинули три німецькі пільоти й один американець. Це дуже болюча втрата для молодого західньо - німецького військового летунства.

Юрій Тарковіч

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ КРЕМЛЮ І ПОЛІТИКА

Багато шуму наробили виступи сенатора Саймінґтона, який кілька тижнів тому вимагав у Сенаті, щоб ЗДА драстично зменшили допомогу Індії. Його акція не увінчалась успіхом, бо у Вашингтоні вважають, що коли ЗДА не дадуть допомогу Індії, то її дасть Москва. Нам здається, що за таким міркуванням криється велике непорозуміння: СССР, очевидно, не збирається і не всилі значно підвищити допомогу такій великій і бідній країні як Індія.

Як показують совєтські дані („Известия" з 11 квітня ц. р. і „Внешняя Торговля" ч. 11), до другої світової війни СССР займав у зовнішній торгівлі 16 місце в світі, а в минулому, 1961-му році займає вже п'яте. Докладна аналіза совєтських даних показує, що Кремль заінтересований у торгівлі в першу чергу з високорозвиненими країнами, а не з такими вбогими, як Індія. Товарообмін СССР з промисловими країнами подвоївся в останніх шістьох роках, і протягом одного лише 1960 року зріс на 25%. Зате його товарообмін з мало чи недорозвиненими країнами Азії, Африки і Латинської Америки становить лише 7% загального товарообміну. Очевидно, понад 60% всієї совєтської зовнішньої торгівлі відбувається з країнами т. зв. совєтського бльоку.

В економічно недорозвинених країнах совєтська пропаґанда намагається викликати враження, що головна мета зовнішньої торгівлі СССР — допомогти тим країнам. Большевики побудують в Азії чи деінде цукроварню, і про цю подію кричать на увесь світ. Індія закупить декілька совєтських „МІҐ'ів", знову крик на ввесь світ. На ділі Кремль продає Індії літаки тільки для того, щоб загострити напруження між Пакістаном і Індією, щоб спутати політику ЗДА, які хочуть миру і мільярдовими сумами допомагають обом тим країнам. Індія одержує тепер від ЗДА щороку кругло на $700,-000,000 різної допомоги, не зважаючи на те, що Неру, а передусім виразний комунофільський Крішна Менон провадять безоглядну антиамериканську кампанію.

Совєтська економіка, як уже сказано, не всилі допомагати недорозвиненим країнам. Останнє нечуване у передових промислових країнах підвищення цін на масло і м'ясо в СССР найкраще ілюструє слабість совєтської економіки. Большевики хочуть торгувати, але не допомагати. Їм потрібні машини та сирівці для воєнної продукції, і вони можуть їх одержати тільки з високорозвинених країн Заходу чи Японії.

Тим то Хрущов під час своїх відвідин у ЗДА в 1959-му році вперто домагався поширення торгівлі із ЗДА, але — на умовах широкого кредиту. Він обіцяв купувати товарів на сотки мільйонів долярів, але „на борг". Отже, СССР, „найбагатша в світі країна", не має чим платити, а совєтськими виробами та сирівцями західні промислові держави не в такій мірі заінтересовані, щоб пускатися з большевиками на сумнівні трансакції.

Ясно, що ані Індія, ані Бірма чи якась країна Латинської Америки не можуть дати Совєтам того, чого вони хочуть — високоякісних машин чи інших товарів, а якби й могли, то не можуть дати Кремлеві позик - кредиту. Совєти можуть допомагати тільки дуже малим недорозвиненим країнам, і то в дуже обмеженому розмірі, — з єдино пропаґандивними цілями.

О. Риндик

ТАК, ЯК БУЛО

(8)

У неділю під вечір віднесли нещасну дівчину на кладовище, відправили там прощальну панахиду, віддали останнє лобзання, закрили віко й спустили труну до гробу. Була вже пізня година, і гробокоп, кинувши кілька лопат землі, попросив людей іти додому, бо він, мовляв, не може працювати, коли коло нього плачуть, а час іде до ночі. Батьки, наречений і люди відійшли. Гробокоп ще трохи постояв і, коли добре примеркнося, спустив до ями драбину, зліз униз, відкрив віко і став стягати з пальця померлої золоту обручку. Цю обручку він узяв на око, ще коли дівчина лежала у відкритій труні.

Обручка чомусь не давалася стягнути. Чи вона була взагалі тісна, чи палець чомусь натрудоватів, чи така вже була воля Божа, Волошка не знає, але добре пам'ятає, що раптом почула гострий біль. Біль від ножа. І прокинулась! Шарпнула руку і сіла. Гробокоп упав трупом. Потім у його руці знайшли міцно затиснений чепіль.

Дівчина вибралася з ями і, стиснувши скривавлений палець, побігла додому. Була вже темна ніч, коли вона добігла до хати і постукала в двері. На цей стук вийшов батько.

— Хто там? — запитав.

— Я! — відповіла дівчина знадвору, певна, що батько пізнає її по голосу.

— Хто „я"? — стривожено перепитав той.

Дівчина назвала своє ім'я. Батько перелякався і втік до хати.

— Що з тобою? Хто там? — спитала його мати, гадаючи, що може якісь злодії.

— Вона прийшла... — промовив зблідлий батько.

— Хто вона?

— Вона, наша Ма...

Він боявся вимовити ім'я дочки. Але мати своїм чуттям збагнула, хто прийшов, і кинулась до сіней. Рвучко відчинила двері, побачила дочку і впала їй на груди.

— Дитинко моя! Я знала, моє серце чуло, що ти прийдеш і забереш мене до себе! — і залилась радісними сльозами.

Я не буду описувати вам усіх драматичних моментів цієї зустрічі. Можете собі самі уявити, як тяжко було батькам прийти до пересвідчення, що їх дочка не мерлець, не якесь нечисте страховище в образі людини, а їх справжня Маруся. У цьому знову першою переконалася мати, коли дочка показала їй кривавий палець і просила перев'язати.

Переконавшись, що Маруся справді ожила, батько негайно побіг до лікаря — одного, другого й третього — і скоро коло Волошки зробився цілий консиліюм, що радився, як привести воскреслу дівчину до нормального здоров'я. Дали теж знати поліції. Оглянуто гріб. Там знайшли гробокопа. Це було ще до ранку, а вже вранці ціла Гумань знала про надзвичайну пригоду. Люди раділи. Багато приходило подивитися на воскреслу Волошку. Ходили купами на кладовище, але поліція обложила гріб і нікого не допускала близько, очікуючи приїзду слідчих органів.

Тільки одна людина не виявила найменшого бажання побачити живу Волошку. Це був... її наречений. Отой самий, що ридав над її тлінними останками, що так ще недавно писав:

„А тебе немає...
Ні тебе, ні чутки. —
Був я в зелен-гаї. —
Тільки жаль і смутки!
Наслухав я в лузі,
У розмай-галузі
Шелести кленові,
Шуми яворові.
Хтів почути знову
Голос твій і мову"...

Він не показався. Утік із Гумані і зник безслідно. До сьогодні невідомо, де він і що з ним. Люди різно пояснювали цей дивний факт. Казали, наприклад, що він просто перелякався одної думки мати за жінку воскреслу з мертвих, вже раз поховану людину. Його я не виную, бо скоро виявилось, що так само інші молоді люди стали бокувати й перестали виявляти зацікавлення Волошкою, дармащо перед тим уважали за щастя бути в її товаристві і солодко мріяли про можливість одружіння з нею. Бодай про це не один казав їй. Із бігом часу ізоляція довкола Волошки дійшла до того, що батьки Волошки вирішили переїхати кудись далі від Гумані, кудись у таке місце, де б ніхто не знав про летаргію їх дочки. Так вони й зробили. І на новому місці в скорому часі появилися охочі женитися з Волошкою. Одному з них дала згоду. І коли сердечний зв'язок між нею і хлопцем зміцнів настільки, що з двох душ, як то кажуть, стала одна, Волошка подумала собі, що жадних таємниць між нею і коханим не сміє бути і що було б дуже небезпечно, якби він довідався про її летаргію від когось іншого аж по шлюбі, і тому взяла й одного дня оповіла йому про все.

Наречений із великою цікавістю вислухав повість Волошки, перепитував про подробиці і все сприйняв так, якби то була якась звичайна пригода. Та після цього він виразно змінився. Ще кілька разів відвідав свою кохану, а потім покинув її. І більше не показався ніколи. Ці два випадки переконали Волошку, що вона мусить залишити всяку думку про одружіння. Це, здається, доля кожного, на кого крило смерти бодай на коротку мить кинуло свою тінь. Волошка стала учителькою і на цій роботі вже сивіє. Подивіться на цей палець...

І оповідачка показала мені середній палець на лівій руці. На ньому була близна, що виразно свідчила про колишню рану.

— Ви Волошка? — заскочений несподіванкою запитав я.

— Так, я Волошка. Але ви про це не скажете нікому, поки я живу. Люди не сміють про це знати, бо почнуть мене цуратися, а я їх, щоб не обтяжувати їх своєю присутністю. Про це добре знає і машиніст Ягорлицький.

Кінець.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

КОНЦЕРТ ВЕСНЯНОК-ГАЇВОК

13-го травня в залі Джуньйор Гай Скул в Ню Йорку відбувся концерт „Веснянок-ґаївок" під мистецьким керівництвом Юрія Оранського. Виконавцями концерту були учні, хор і смичкова оркестра школи УМІ в Філядельфії.

Програма концерту складалася виключно з творів українських композиторів, які базувалися на фолкльорному матеріялі веснянок і гаївок. Мелодії цих пісень сягають корінням в сиву давнину культури українського народу: вони походять ще з культової доби наших предків. Тому мелодика, ритміка, формальна побудова цих архаїчних пісень — надзвичайно цікава. Це дійсно пребагатий та оригінальний твір генія українського народу, що вічно зворушуватиме наші серця.

Перша частина концерту складалася з фортепіянової та хорової музики. Тут слід відмітити Марію Стадницьку (кляса Ю. Оранського), яка талановито інтерпретувала мініятюри І. Соневицького та „Веснянку" Гозенпуда. Юрій Ісаїв (кляса Ю. Оранського) з молодечим розмахом виконав, до речі, технічно досить складну „Веснянку" Дремлюги. Окрема увага належиться Хорові УМІ в Філядельфії. Бо це не звичайний собі хор, тобто гурт дітвори, що відспівує пісню. Ні! Хор УМІ в Філядельфії — це молода здисциплінована одиниця, що своєю систематичною працею здобула основне знання хорової техніки (як, напр., правильне дихання, чітка дикція, голосова вирівняність). Завдяки цьому Хор УМІ зумів подолати складні інтонаційні трудноші (напр., в „Журавлях" М. Фоменка) або осягнути рель'єфну чіткість голосів в поліфонічних творах (напр. в першому виконанні „Фуги" Ю. Оранського на тему „Женчичок - бренчичок"). Отож перед Хором УМІ в Філядельфії — гарні перспективи. Тільки ж молоді хористи повинні на співанках чи на концерті всеціло спрямувати свою увагу на диригента.

В другій частині концерту взяла участь смичкова оркестра УМІ з Філядельфії під диригентурою Ю. Оранського. Це був перший виступ цього новоствореного ансамблю, що увінчався повним успіхом. Приємно було зауважити, що при пультах поруч з учнями різних учителів Філядельфії сиділи наші видатні музики - інструменталісти в особах О. Сімович (концертмайстер), А. Огродник-Жилавої, челіста З. Цісика та ряду молодих адептів музичного мистецтва. Все це видалося таким чудовим консонансом, що від щирого серця треба побажати дальших успіхів багатонадійному ансамблеві.

З черги Галя Сагата, визначна учениця УМІ (кляса Ю. Оранського) була блискучим виконавцем прем'єри Концертіна е-моль для фортепіяну з смичковою оркестрою М. Фоменка. Молода піяністка органічно просякла цим твором, виконуючи його з поетичним полетом і з технічною прецизією. Яка шкода, що на цій прем'єрі не судилось бути покійному композиторові М. Фоменкові, який напевно б палко привітав всіх виконавців за зворушливе виконання його твору.

Концерт завершив фінальний Фрагмент з дитячої фантастичної опери М. Лисенка „Снігова краля" (оркестрація В. Овчаренка), що прозвучав велично і згідно з інтенціями композитора як переможний гимн Весни над Зимою.

Солістками Хору УМІ були Стефа Мицак і Надя Терещенко (кляса сольоспіву І. Черняхівської). Фортепіяновий супровід спочивав у руках Галі Савчак.

Душею концерту був його ініціятор і мистецький керівник Юрій Оранський. Юрій Оранський — це в першу міру великого формату диригент, що поєднує в собі глибоке теоретичне знання, диригентську техніку, хист і творчий запал. Керуючись найвищими мистецькими ідеалами, він чесною і мозольною працею змагає до мистецької правди. Тому в його продукціях не було місця ні для поверховности ні для дешевеньких ефектів. І лише того роду праця може здобути довір'я в широких кругах нашої музиколюбної публіки. Тому вітаємо Ю. Оранського з блискучим успіхом його як диригента, педагога і організатора.

Ігор Соневицький

Капеля Бандуристок в Шикаґо

27-го травня гостила в Шикаґо Капеля Бандуристок Ос. СУМА ім. П. Орлика з Дітройту під мист. кер. П. Потапенка.

Місцева громада, що завжди ставилась з любов'ю до української пісні, а до бандури зокрема, виповнила простору залю школи Шопена.

Концерт в посиленому складі капелі та з новим репертуаром, був вдалою імпрезою.

Добрі солістки та зіспіваність цілої капелі при дальшій праці поставлять її на одно з перших місць серед наших мистецьких одиниць на еміграції.

Радіємо успіхами нашої одинокої в світі жіночої капелі та бажаємо дальших успіхів.

С. Голяш

Кінцеві пописи учнів УМІ в Ню Йорку

На закінчення шкільного року 1961-62 влаштував УМІ чотири пописи своїх учнів. В пописах були заступлені кляси фортепіяну, скрипки, хореографії та мистецтва слова.

Приємно ствердити, що цьогорічні пописи УМІ зводили до цілковитого мінімума звичайні недоліки, оті, що витягають відвідувача вже після півгодинного слухання. Пописи я прослухував з неслабнучим зацікавленням до кінця і кожноразово виносив з них правдиве задоволення і дуже позитивні рефлексії.

В загальному підрахунку, без звичних у нас похвал і компліментів, доводиться ствердити солідність праці викладачів над вишколом учнів, а в учнів, з особливою приємністю, відзначити загальний високий рівень обдарованости і праці над собою. Український Музичний Інститут в Ню Йорку заслуговує безумовно на високу оцінку, коли рівнати його до подібних шкіл навіть державних народів. Він користується заслуженою опінією в нашому суспільстві. Бажано, щоб цього не забували в першу чергу батьки, які хотять дати своїм дітям культурне виховання.

У сотні з верхом учнів, яких я прослухав, попри старанну підготовленість можна було ствердити виразно різні стилі їхніх учителів, різні методи навчання, але в кожному випадку вони не пригнічували індивідуальностей учнів.

Кульмінаційною точкою всіх пописових імпрез був останній концерт визначних учнів в неділю 10-го червня з участю учнів охоплених системою УМІ з Гартфорду, Елизабету, Йонкерсу, Ню Гейвену, Нюарку, Пасейку, Філядельфії та Ню Йорку. Несподіванкою на цьому пописі був виступ талановитої учениці проф. Полевської, з грою на челю. Несподіванку зустріла публіка спонтанними оплесками. Яка шкода, що в нас при наявності такого доброго учителя, так мало зацікавлення до цього препрекрасного інструменту!

З вийнятком деяких дрібнішихнедомагань в цілості пописів найбільше вразило мене виконування Баха, що звучало зовсім замериканізовано. Невже наша молодь неспроможна вглибитися в твори цього великого мистця?Назагал слабувата техніка педалування. Ці зауваження відносяться до групи фортепіяна, яка була заступлена чисельно найсильніше. Її педагоги ретельно вичерпали майже всі технічні й мистецькі можливості своїх учнів то й не диво, що її загальний образ найпереконливіший.

Знову ж учні внесли в попис крім згаданих якостей багато темпераменту, на чому потерпів найбільше... невинний інструмент. Очевидно цей надмір темпераменту я аж ніяк не збираюся осуджувати.

З цієї групи, на мою думку, вийнятковими спосібностями визначилися такі учні: О. Нагнибіда, А. Вожаківський, О. Цегельська, Ю. Сварачевський, Н. Данин і М. Цибик.

Друга щодо численности група — скрипки.

Вже сам інструмент, скрипка, вимагає від учня куди більше замилування, праці, таланту і чистого слуху як напр. фортепіян. Тут і учень і учитель стоять перед дуже складними завданнями. Учитель мусить вкласти багато труду в виховання учня, щоб видосконалити і згармонізувати всі компоненти необхідні для бажаного рівня. Тому то навчання гри на скрипці чи не найтрудніший фах в музичному знанні.

Початкуючих учнів гри на скрипці буває дуже багато. Але небагато з них досягають ступеня повної мистецької зрілости й майстерства.

Беручи до уваги ці обставини, пописова група скрипок вив'язалася досить добре. Вражала довом часто дещо нечиста інтонація та шелести, що їх німці звуть „небенгеройше", заслаба смичкова техніка і заважкі на силі виконавців виконувані твори. Недоліки компенсували чіткі познаки посиленої праці учнів, і захоплення інструментом, що його вдалося педагогам в них збудити. А це і є вирішне в опануванні скрипки. Особливо визначилися Ю. Вожаківський і П. Рилко.

Хореографічна група проф. О. Ґердан продемонструвала нам високу фахово-виховну якість учительки в стилевій чистоті виведених гагілок.

Група мистецтва слова зготувала учасникам пописів теж чималу несподіванку не тільки загальним рівенем, як теж наявністю в ній феноменального таланту, яким чарував слухачів А. Лозинський.

Боляче, ні, просто пригнічуюче вразила мене в діяльності УМІ відсутність кляси співу. Брак педагогів? Недостача молоді, зацікавленої мистецтвом співу? Які невеселі міркування викликує цей факт! Якже це є властиво з тією легендарною співучістю української нації?!

Олег Стратичук

З Ювілею на пам'ятник Т. Шевченкові

5-го травня ц. р., Михайло і Марія Дмитришини в Ст. Луїсі, Мо., відзначили 50-літній Ювілей свого подружжя, який влаштували їм їхні діти Григорій, Мирон і Катерина. Прийняття відбулось в домі дочки і зятя Ювілятів Михайла і Катерини Лужецьких.

В суботу о год. 5-ій по пол., зібралися діти і внуки Ювілятів та запрошені гості. А опісля впроваджено Ювілятів. Відбулось прийняття для гостей. Церемонію проводив п. Михайло Паращак. Під час прийняття промовляли деякі з гостей, що дякували Ювілятам та бажали діждатись Діямантового Ювілею.

Підкінець промовили Ювілятн, які подякували своїм дітям, що їм справили таку милу несподіванку, та гостям, що прийшли звеличати це їх торжество. — Опісля п. М. Паращак згадав, що наш Ювілят п. Михайло Дмитришин працював багато для добра української громади в Ст. Луїсі, та що і тепер занимає вже довгі роки пост предсідника 179 Відділу УНСоюзу.

Щоб гідно вшанувати Ювілятів, запропонував перевести збірку на пам'ятник Тарасові Шевченкові. Збірку перевели: Іван Назар та Микола Недільницький, яка дала $50.

Пожертви зложили: по $5: М. Дмитришин, І. Назар, М. Недільницький; Ю. Стефанишин $3; по $2: М. Паращак, М. Кульчицький, Г. Парк, В. Щупляк, П. Волянський, І. Громоцький, С. Паращак, Г. Дмитришин, В. Кокорудз і Т. Лужецька; по $1: В. Паращак, А. Громоцька, В. Лагуш, Т. Лесів, В. Хрунь, М. Бартіш, М. Мален, М. Рой, К. Любчин, И. Викрикач, М. Лужецький і М. Дмитришин.

Всім жертводавцям щира подяка. А Ювілятам, щоб Господь дозволив ще багато літ прожити.

М. Н.

● Сіямський король Фумі-фоль Адульдет і його дружина Сірікіт оглянули позиції, що їх зайняли американські війська в Сіямі з уваги на загрозу комуністичної інвазії. Королівській парі товаришив в цій подорожі по прикордонних горах дипломатичний корпус. Король був захоплений тим, що побачив.

КОМУНІКАТ ПРЕЗИДІЇ

Восьмих Загальних Зборів Українського Лікарського Товариства в Огайо.

6-го травня 1962 відбулись Восьмі Загальні Збори Українського Лікарського Товариства в Огайо — в залі Ради Директорів Лікарської Палати Клівленду при 10525 Карнегі Евню, Клівленд.

В Зборах взяло участь 22-а члени Товариства. Письмові привіти учасникам Зборів переслали Головна Управа АЛТПА з Ню Йорку, Екзекутива Українського Конгресового Комітету Америки з Ню Йорку, Президія Української Вільної Академії Наук з Ню Йорку, Управа Асоціяції Української Католицької Преси з Філядельфії, Президія Української Медично - Харитативної Служби з Мюнхену (Німеччина), та Президія Комісії Допомоги Українському Студентству із Сарселю (Франція). — Особисто вітав Збори голова Дирекції Української Кредитової Спілки „Самопоміч" у Клівленді, мгр. Адам Вовк.

В рамцях ділових нарад виголосив наукову доповідь на тему „Медична регабілітація фізично пошкоджених пацієнтів" — д-р Любомир Бородайко, спеціяліст у ділянці фізичної медицини і регабілітації.

Загальні Збори проголосили дійсними членами УЛТПА трьох нових членів: д-рів Ярослава Кривяка, Юрія Русина та Андрія Жгуту. З-поміж 64-ох українських лікарів на терені стейту Огайо, Відділ УЛТПА об'єднує 61 члена.

Із звітів уступаючої Управи, що її очолював д-р Мирослав Орловський, можна було довідатися, що Українське Лікарське Товариство в Огайо придбало в каденції 1960—1962, згідно з письмами Головної Управи УЛТПА, звання одного з найкращих Відділів УЛТПА під оглядом організації і діловодства.

На внесок голови Контрольної Комісії, д-ра Бориса Андрієвського, та на предложення д-ра Витовта Левицького, Загальні Збори уділили абсолюторію уступаючій Управі з подякою для д-ра Зенона Р. Винницького, бувшого секретаря Управи, за високоякісне ведення агенд Товариства.

До нової Управи Відділу УЛТПА — Огайо ввійшли: д-ри: Іван Подригуля — голова; Олекса Хомин — заст. голови, Микола Дейчаківський — секретар, Ярослав Кривяк — скарбник, та Зенон Винницький — пресовий референт. Контрольну Комісію обрано в складі: д-рів Мирослав Орловський — голова, Богдан Панасюк і Андрій Жгута — члени.

Президія 8-их Загальних Зборів Відділу УЛТПА в Огайо вважає, що активна діяльність нашого Товариства в минулій каденції була діловим закріпленням тези д-ра Андрія Макарушки, кол. голови Централі УЛТПА, про те, що „Українські лікарі були і будуть завжди із своєю громадою", як теж підставою для належного відзначення 10-их роковин існування Українського Лікарського Товариства в Огайо в серпні 1963 року.

З доручення Президії Зборів УЛТ — Огайо:

вл. р. д-р Осип Ларь,
(секретар)

Проф. д-р Осип Андрушків з Нюарку візьме участь у Міжнародному Конгресі Математиків

Містоголова Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА та секретар Математично-Природописно - Лікарської Секції, проф. д-р Осип Андрушків, виїздить в серпні до Европи, де візьме участь у Міжнародному Конгресі Математиків, що відбудеться в Стокгольмі, від 14 до 22 серпня 1962 р. Проф. Андрушків, бере участь в Секції Альгебри цього ж Конгресу та виголосить доповідь на тему: "A Characterization of Rings Orderable in a Non-Archimedean Way."

Проф. Андрушків є звичайним професором в Сітон Голл університету в Нюарку та головою Департаменту Математики того ж університету. Одночасно є він членом Колегії Рецензентів Математичного Ревю, спонзорованого Американським Математичним Тов. (American Mathematical Society), дійсним членом Нюйоркської Академії Наук та членом багатьох американських та заграничних Математичних Товариств, як American Mathematical Society, Mathematical Association of America та дійсним членом французького, індуського, шкотського і ін. математичних товариств. Проф. Андрушків є втягнений як науковець в реєстрах American Men of Science, Who's Who in American Education, Leaders of American Science і інших.

При нагоді побуту в Европі, проф. Андрушків відвідає наукові центри у Франції, Німеччині та Італії і виголосить там наукові доповіді.

Н. Н.

Загальні Збори УЛТПА, Відділ Середній Ню Йорк

12-го травня ц. р. відбулися в Рочестері, Н. Й., загальні збори Українського Лікарського Товариства Північної Америки, Відд. Рочестер.

Збори відкрив д-р Т. Артемович. Провадив збори д-р М. Семчишин, а секретарювала д-р М. Козарська.

Після звітів уділено абсолюторію уступаючій управі з признанням для голови д-ра Артемовича за його надзвичайно вміле провадження Відділу під час двох каденцій. Після оживлених і палких дискусій над вибором нової управи, головою став д-р О. Ґудзяк, першим містоголовою д-р Р. Тимочко, другим містоголовою д-р М. Семчишин, секретарем д-р С. Клюфас, скарбником д-р С. Шеремета. До Контрольної Комісії вибрано д-ра Г. Артемовича і д-ра М. Козарську.

Збори рішили змінити назву Відділу з УЛТПА, Відділ Рочестер, на УЛТПА Відділ Середній Ню Йорк, тому, що осідком головних членів управи є Сиракюзи, а товариство об'єднує всіх українських лікарів зі середнього стейту Ню Йорк.

Після офіційної частини відбулася спільна перекуска і товариська зустріч, в якій взяли участь 13 лікарів з рідними.

С. К.

День Матері в Каліфорнії

Цьогорічний День Матері в Лос Анджелесі був не тільки днем радости матерів, а й маніфестацією соборницької спаяности нашої громади в Каліфорнії.

Відділ Союзу Українок в Лос Анджелесі подбав про те, щоб участь у святі на День Матері взяли одночасно діти всіх наших церковних громад, всіх парафіяльних шкіл при церквах. І свято вийшло насправді гарне з усіх поглядів. Прийшло 200 батьків і матерів, щоб полюбуватися малятами, що так гарно деклямували, танцювали та зверталися до матерів зі словами щирої любови і квітами. Та вже й самі діточки в гарних національних строях виглядали як квіточки. У переведенні свята взяли участь учителі всіх трьох шкіл, прийшли й настоятелі - отці трьох українських церковних громад. Сцена Українського Народного Дому була гарно удекорована в релігійному дусі з капличкою, біля якої діти проказували відповідні молитви.

Це була перша спроба такого соборницького відзначення нашими дітьми Дня Матері в Лос Анджелесі, спроба, яка дуже добре вдалася і її варто було б практикувати частіше, включаючи в наші імпрези старших і молоді також найменших малят з усіх закутків Каліфорнії. А може б подумати і про великий загальний „Концерт Малят" в Каліфорнії...

Ів. Ов.

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ В БОФФАЛО

У дописі „З життя української громади у Боффало" (Свобода, ч. 110) зайшла помилка у звідомленні про працю Допомогової Секції УККА. Має бути: Допомогова Секція піклується постійно двома школами українознавства у Ляйґвайд - Форет і Інґольштадті (зах. Німеччина), а не Реґенсбурґу, як було помилково подано.

О. З.

Промисловець домагається, щоб молодь закінчувала принаймні гайскули

Ітака, Н. Й. — Голова Ради директорів Компанії Белл енд Говард Чарлз Г. Персі, промовляючи на Конвенції Корнеллського Університету, передбачав, що в найближчій декаді коло 7,500,000 нових робітників на ринку праці не будуть належно підготовані до автоматизованої праці в фабриках, і тому важко знайдуть затруднення, не маючи скінченої середньої школи (гайскулу). На думку цього промисловця, без середньої освіти робітники будуть завжди безробітні, бо не зможуть працювати у змеханізованих фабриках. Персі сказав, що всі діти повинні кінчати принаймні гайскул і ще фахові курси, бо тоді легше зможуть в найближчих роках знайти працю.

Комунікат Президії 15-их Загальних Зборів Третього Відділу ООЧСУ в Клівленді

П'ятнадцяті Річні Загальні Збори Третього Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Клівленді, Огайо, відбулись в неділю 22 квітня в залі Дому СУМА.

В Зборах Відділу, який об'єднує 186 членів, взяло участь 75 членів Організації. Особисті привіти учасникам Зборів зложили представники клівлендського Відділу ОУА „Самопоміч", Кредитової Спілки „Самопоміч" у Клівленді, Українського Лікарського Т-ва в Огайо, та Головної Управи ООЧСУ.

В дуже живих дискусіях одобрено зміст діяльности та організаційну політику, що її вів у минулій каденції голова Управи Відділу п. Микола Поглід; йому уділено абсолюторію з признанням за успішну працю і подякою за приєднання нових членів ООЧСУ при співпраці із п. Ярославом Шевчуком.

До нової Управи Третього Відділу ООЧСУ в Клівленді ввійшли: д-р Зенон Р. Винницький — голова, Микола Поглід — перший заст. голови, Іван Микита — другий заст. голови, Левко Кусяка — секретар, Дорота Оленик — англомовний секретар, Мирослав Гейниш — організаційний референт, д-р Олександер Клос — референт суспільної опіки, Юрій Коцюмбас — скарбник і господарський референт, Іван Павник — фінансовий секретар, Богдан Семків — імпрезовий референт, Володимир Шудан — культ.-освітній референт та проф. Григор Голембійовський, Василь Жук, Петро Райца і Ярослав Шевчук — вільні члени.

Контрольну Комісію обрано в складі: д-р Іван Подригула — голова, д-р Дмитро Фаріон і мґр Михайло Яремко — члени.

За Президію Зборів:
вл. р. д-р Іван Подригула (голова)
вл. р. д-р Олександер Клос (заступник голови)
вл. р. Теофіль Ціпкевич (секретар)

Вісті з Каліфорнії

ВІДКРИТТЯ НОВОЇ ЦЕРКВИ В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ

В православній громаді св. Володимира день 17 червня ввійде в число найбільших свят тієї парафії: в той день відкрито й посвячено щойно збудовану нову церкву при Мельроз Евню в Лос Анджелесі. Чину посвячення доконали два парафіяльні священики — о. П. Маєвський і о. Лімонченко. Урочиста літургія відбулася в присутності понад двох соток українців, в тому числі і не приналежних до тієї парафії, що складається із 60 членів - родин. Були заступлені при врочистості також деякі українські організації Лос Анджелесу, включно з головою Укр. Культ. Осередку в тому місті. Хоч розміром приміщення новозбудованої церкви не таке вже й просторе (160 місць), все ж архітектурне викінчення та мистецьке оздоблення особливо вітражів, витримане в українському стилі, і вся будова — це ще одне надбання української громади на західньому побережжі Америки. Пляни будови і їх виконання були на відповідальності архітекта Юрія Куриленка, який цією працею здобув ще більше авторитету не тільки серед українців, а й серед чужинців, що оглядали будову.

Врочистість посвячення й відкриття нової церкви, що будувалася протягом півроку і коштувала коло сотки тисяч долярів, закінчилася святочним обідом в приміщенні Українського Культурного Осередку з концертом, влаштованим силами співаків і танцюристів св. Володимирської парафії.

Іван Овечко

Згадка про перших сумівців в Україні

У журналі „Молода Україна" за квітень 1962 р. (Торонто) С. Телевний надрукував замітку „Твір вийняткової вартости" — про роман В. Винниченка „Соняшна машина". Він, між іншим, пише: „Багато з нас можуть не поділяти політичних поглядів письменника"... Та для наших читачів тут істотне що інше. А саме те, що в замітці є згадки про кількох, невідомих дотепер, членів підпільної Спілки Української Молоді в УССР у 1920-х роках.

Автор замітки розповідає, що в 1928 р. він вчився в кооперативній професійній школі в м. Лохвиці на Полтавщині. Далі цитуємо:

„На цьому курсі учився також трохи старший від нас віком Мельник, якого чомусь звали „студентом". Здається, він належав до нелеґальної молодечої організації СУМ. Він був великий самостійник, із широкою ерудицією і знанням. Запам'ятався він мені тим, що був завжди на лекціях суспільних наук опонентом викладача і своїми арґументами часто заганяв його в кут. У нього можна було дещо дістати з забороненої літератури"...

І далі свідок розповідає про долю сумівця Мельника (цей здогад підтверджений і іншим спогадом) та його колеґ: „У 1929 р. з наказу влади кооперативна профшкола була реорганізована в технікум совєтського будівництва. Рівнобіжний курс був закритий, а нас усіх — „ворогів народу" — викинули за двері. Був закритий і наш шкільний кооператив „Юнацька громада" (Від подавця цього матеріялу: українська кооператива тоді відігравала велику національну ролю). Почався наступ Москви проти учасників національного відродження. Всі ми розлізлись, як руді миші, по всьому СССР. „Зник" безслідно студент Мельник і директор профшколи Гармаш, і ще кілька вчителів".

Прізвище студента Мельника з м. Лохвиці треба зарахувати до списку перших героїв-сумівців у поневоленій Україні.

Подав В. Г.

Хор „Дніпро" в Дітройті

В неділю, 6-го травня завітав до Дітройту чоловічий хор „Дніпро" з Клівленду в складі 45 співаків під орудою диригента Є. О. Садовського. Музичний супровід був у досвідчених руках п. Марії Грушкевич. Концерт відбувся в авдиторії вищої школи Чедсі.

На програму складалося 12 пісень у чотирьох частинах. Почавши хоралом Садовського хор проспівав перлини українських народних, побутових та історичних пісень Гнатишина, Кошиця, Лисенка і Стеценка. Дуже гарно прозвучала пісня Лисенка „Гетьмани" в обрібці диригента на хор з баритоновим сольом. Першу половину концерту хор закінчив „Маршом Дивізії" Садовського. Добре згармонізована маршова пісня дуже подобалася слухачам, а слова пригадали рідний Львів, місце заснування Дивізії, яке прийшлося силою обставин покидати, однак з твердою постановою, що ...„Ми повернемося знову".

На другу половину концерту складались шедеври нашої хорової музики: Кантата К. Стеценка „У неділеньку у святую" (Вибір Гетьмана), цього ж композитора „Прометей", С. Людкевича „Косар" та П. Ніщинського „Закувала та сива зозуля". Кантата Стеценка, поважна та могутня композиція, сама творила третю частину концерту і була вперше виконана в Дітройті. Хор „Дніпро" перший в Америці вставив її в свій репертуар. В музичному світлі хор „Дніпро" виявив себе як мистецький ансамбль безперечно позитивно. Його приємні „форте", милозвучні та вирівняні „піяніссімо", читка докція та чистота інтонації були гарними овочами видержливої та повної посвяти праці під фаховим проводом свого енерґійного диригента. Свої спроможності хор вповні виявив ненапруженою поставою, а рівночасно уважним зосередженням співаків, повним довір'я до свого диригента, що і причинилось до свобідних розв'язок складніших місць у співаних творах. Також робило враження поважне число добрих солістів, пп. З. Репіховський, Й. Марцінюк, О. Мороз, І. Калиневич, Р. Трешньовський, З. Єзерський, Р. Пестик, а зокрема Р. Кассараба своїм приємним баритоном та Ю. Оришкевич повним життя дзвінким тенором. Дітройчани щиро вітали співаків — представників клівлендської громади. Бурхливі оплески змушували гостей до наддатків, а привіти, китиці цвітів та слова подяки морально нагородили ансамбль за його гарні мистецькі досягнення.

Я. Ф.

Новий успіх Андрія Сологуба

Цьогорічна весняна виставка картин українського мистця в Парижі Андрія Сологуба відбулася на вул. Сан-Пер, в Ґалерії 55. Вона була немов підсумком його творчого зростання. Виставки в Парижі відкриваються щодня нові, і далеко не всі, часом цілком незаслужено, мистці знаходять у французькій пресі будь-який відгук. Приємно ствердити, що останні виставки. А. Сологуба знаходять що далі то більший відгук у пресі та ще й відгук цілком позитивний. Треба відзначити й інший додатній факт: Андрій Сологуб вирізняється з-поміж оточення (а він в Парижі вже 10 років) і своєю технікою, і своїми темами, зокрема він багато уваги присвячує українській тематиці. Останнім часом, після вивчення історичних матеріялів, Андрій Сологуб створив такі, композиційно цікаві, полотна, як „Бій під Конотопом", „Козацькі чайки на морі", серію малих українських пейзажів, кілька скульптур на українську тему.

Увагу французької критики на останній виставці привернули пейзажі з Венеції, а особливо „Розп'яття Христа". Ясне тіло Спасителя між двома вогнистими тілами розбійників на темносиньому тлі, бачимо так по-новому, так рефно, що картина примушує ще й щераз задуматись над суттю християнства. В „Ля Круа" писав Р. Герман: „Він творить солідні праці, позбавлені манерности й штучности, всього того, що зветься умовністю". У відгуку Жермен Дезо читаємо: „Андрій Сологуб — це українець, який живе у Франції 10 років. Це симпатичний, усміхнений мистець, знавець сучасних мистецьких рухів, не звертає жадної уваги на моди"... А в „Леттр Франсез" критик відзначив „впевнену силу конструкції" в полотнах і рисунках нашого талановитого мистця.

В. Г.

Поклін борцям за волю України в Ґлен Спей, Н. Й.

Зеленосвяточний поклін полеглим борцям за волю України відбувся, згідно з традицією, в неділю, 17 червня заходом комітету побудови Могили - Пам'ятника на виділеній для Братства „Броди-Лев", як повновласника комітету площі на оселі УРСоюзу „Верховина" в Ґлен Спей, Н. Й. Служби Божі відбулися для католиків в Понд Едді, а для православних на оселі, яку відправив о. протоієрей О. Пипюк з Бавнд Бруку, Н. Дж. О год. 2-ій по пол. розгорнувся з під пам'ятника Івана Франка похід, очолюваний членами комітету побудови та представниками Союзу Українських Хорів. Організовану участь в поході взяли члени хору „Думка" з Ню Йорку, „Кобзар" з Філядельфії і „Трембіта" з Нюарку". Злучений чоловічий хор співав під час походу, який закінчився аж під символічною могилою, композицію В. Матюка „Святий Боже". Панахиду віслужив о. прот. Ол. Пипюк при співі злученого чоловічого хору. Святочну промову виголосив заступник голови комітету побудови Могили - Пам'ятника ред. Роман Купчинський. На символічній могилі зложено вінки від українських комбатантів, хорів „Думка", „Кобзар" і „Трембіта". Свято, в якому взяли участь поверх 500 осіб.

Витратили $200 мільйонів на непотрібні запаси олива і цинку

Вашингтон. — Заступник директора мобілізаційного відділу в Уряді Плянування Вілліям Н. Лоренс, зізнаючи в Сенатській Підкомісії, яку очолює сенатор-демократ Стюарт Саймінґтон, заявив, що під час урядування президента Айзенгавера уряд закупив за $200 мільйонів цинку і олива, хоч цих металів не треба вже було для запасів на випадок війни. Цих металів вже було подостатком, але д-р Артур Флемінґ видав зарядження, щоб і надалі купувати для уряду цинк і оливо, бо треба було цим способом допомогти цинковій і олив'яній індустріям. Ціни на оливо і цинк тепер зменшились, і якби уряд хотів продати надвишку цих металів, то втратив би коло $200 мільйонів. Під час зізнання Лоренса демократичні члени підкомісії говорили про порушення закону д-ром Флемінґом, а сенатор - республіканець Гленн Білл твердив, що він не бачить, в чому порушив закон д-р Флемінґ.

● В Італії прем'єр Амінторе Фанфані купив собі голоси лівих соціялістів в парляменті згодою на націоналізацію італійських електрівень. Взагалі плянується удержавити великий італійський електричний промисл, що дуже подобається комуністам і лівим соціялістам. Має бути зголошений в парляменті відповідний закон, який візьме під увагу також відшкодування приватним власникам націоналізованих підприємств.

ТАРЗАН, ч. 4860. Надія на рятунок.

— Думайте про це! — лементував Віллямс. — Моя бідна Лавра в руках канібалів!

Я був настільки шалений, що кинувся в океан на звичайному плоті, і так мене втомленого знайшли...

— Не розпачайте, — сказав заохочуюче Тарзан. — Село канібальського племени уґамбі віддалене тільки кілька днів маршу... Коли ваша жінка там, то ми її врятуємо!

Відійшли від нас

Члени Українського Народного Союзу:

БЛІДА Катерина — народжена 1897 р. в Рудці, пов. Ярослав, членка 220 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., померла 23-го травня 1962 року.

БУРДЗАЛОВСЬКИЙ Степан — народж. 1890 р. в Дубрівці, пов. Самбір, член 255 Відділу УНСоюзу в Вест Ньютон, Па., помер у травні 1962 року.

ВОЛОВНИК Михайло — народжений 1895 р. в Лубні, пов. Березів, член 379 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер у травні 1962 року.

ВОРОБЛЕВСЬКИЙ Мартин — народж. 1887 р. в Стіжниці, пов. Лісько, член 236 Відд. УНСоюзу в Сейр, Па., помер у травні 1962 року.

ВРЖЕСНЬОВСЬКИЙ Іван — народж. 1890 р. в Потиличі, пов. Рава Руська, член 75 Відд. УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер 6-го травня 1962 року.

ГОРІШНИЙ Андрій — народжений 1881 р. в Остоліці, пов. Тернопіль, член 149 Від. УНСоюзу в Лакаванні, Н. Й., помер 27-го травня 1962 року.

ҐВИТ Григорій — народж. 1895 року в Поляниці, член 144 Відділу УНСоюзу в Скрентоні, Па., помер 30-го травня 1962 року.

ДЗЮРКА Антін — народжений 1909 р. в Скарбро, Вест Вірджінія, член 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., помер 1-го червня 1962 року.

ДОЛЬНИЙ Іван — народж. 1894 року в Дубівцях, пов. Тернопіль, член 21 Відд. УНСоюзу в Джансон Сіті, Н. Й., помер 15-го травня 1962 року.

ЗАДОРОЖНИЙ Іван — народжений 1922 р. в Шикаґо, Ілл., член 221 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Іл., помер 9-го травня 1962 року.

ЗАХАРИЧУК Микола — народжений 1889 р. в Губині, пов. Бучач, член 292 Відд. УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер 27-го травня 1962 року.

КЛИМЦІВ Анна — народжена 1896 р. в Дібриньові, пов. Рогатин, членка 36 Відд. УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., померла у травні 1962 року.

КРИСОВАТИЙ Михайло — народжений 1895 р. в Останю, пов. Скалат, член 81 Відділу УНСоюзу в Кертис Бей, Мд., помер 21-го травня 1962 року.

КУТЮК Семен — народж. 1887 р. у Фельштині, пов. Старий Самбір, член 91 Відд. УНСоюзу в Мек Кіс Ракс, Па., помер 15-го травня 1962 року.

ЛИСА Ксеня — народж. 1892 р. в Деговій, пов. Рогатин, членка 37 Відд. УНСоюзу в Елизабеті, Н. Дж., померла 20-го травня 1962 року.

ЛУЦИШИН Степан — народж. 1889 р. в Серниках Середніх, пов. Рогатин, член 363 Відд. УНСоюзу в Оліні, Н. Й., помер 28-го травня 1962 року.

ЛЯХЕВИЧ Семен — народж. 1881 р. в Бродах, член 362 Відд. УНСоюзу в Брістолі, Па., помер 27-го квітня 1962 року.

МАРКЕВИЧ Михайло — народжений 1888 р. в Щуровичах, пов. Радехів, член та кол. секретар 381 Відд. УНСоюзу в Денбері, Конн., помер 17-го травня 1962 року.

МУХА Степан — народж. 1885 р. в Теплицях, пов. Ярослав, член 362 Відд. УНСоюзу в Бристолі, Па., помер 21-го травня 1962 року.

ОНОЛИК Василь — народж. 1921 р. в Сіднею, Нова Скотія, Канада, член 431 Відд. УНСоюзу в Сіднею, Н. С., помер 14-го травня 1962 року.

ПАНЬКО Григорій — народж. 1895 р. в Михалевичах, пов. Дрогобич, член 70 Відд. УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 14-го травня 1962 року.

ПЕТРИЧКОВИЧ Гаврило — народж. 1885 р. в Млинці, пов. Старий Самбір, член 178 Відд. УНСоюзу в Менчестері, Н. Й., помер у травні 1962 року.

ПІДБЕРЕЗНЯК Семен — народжений 1889 р. в Ансонії, Коннектикат, член і секретар 10 Відд. УНСоюзу в Ансонії, Конн., помер 27-го травня 1962 року.

РОМАН Василь — народж. 1886 р. в Кривім, пов. Лісько, член 276 Відд. УНСоюзу в Ембриж, Па., помер 23-го травня 1962 року.

СТАНҐРЕТ Семен — народж. 1900 р. в Дубенці, пов. Бучач, член 221 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 9-го травня 1962 року.

СУЛИМА Іван — народж. 1885 р. в Товстім, пов. Скалат, член 181 Відд. УНСоюзу в Менвил, Р. Ай., помер 29-го травня 1962 року.

ТРУХАН Петро — народж. 1889 р. в Шинадор, Па., член 319 Відд. УНСоюзу в Нентікок, Па., помер 30-го травня 1962 року.

ХОРКО Анна — народж. 1892 р. в Бабинцях, пов. Рогатин, членка 325 Відд. УНСоюзу в Брукліні, Н. Й., померла 15-го травня 1962 року.

ШЕМЕРДЯК Катерина — народжена 1885 р. в Дроздовичах, пов. Перемишль, членка 216 Відд. УНСоюзу в Вест Пулман, Ілл., померла в травні 1962 року.

ЯКИМІВ Григорій — народж. 1889 р. в Рогатині, член 361 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., помер 30-го травня 1962 року.

ЯСЬКІВ Марія — народж. 1891 р. в Козовій, пов. Бережани, членка 397 Відд. УНСоюзу у Філядельфії, Па., померла у травні 1962 року.